

Knut med ljàen og hesjing på Fjerdingsby

De siste ukene har vi kunnet se et sjeldent syn på Fjerdingsbyjordene. Høyhesjer står på rekke og rad. Før i tiden så man hesjer på de fleste gårdene i Rælingen på denne tiden av året. Nesten alle hadde kuer, og kuene måtte ha nok fôr. Hesjing var den tryggeste og beste måte å tørke høyet på når været var ustabil med en del regn. I dag er det de hvite rundballene som dominerer der hvor det fortsatt dyrkes fôr.

Knut den hellige, som døde den 10.juli i 1086. Både i Danmark og Norge var det tradisjon at slåttonna skulle ta til denne dagen, og på norske kalenderstaver finner vi ofte ei rive (2) eller en ljà (1) som merke. Denne dagen har feilaktig blitt satt på primstavene den 8.juli.

1

2

Det het at to dager senere kom Kari med riva, men rett dato for den dagen er 12.juli. På de fleste primstavene faller da Kari med riva sammen med Knutsok, mens den egentlig skulle være to dager senere.

10. juli er en av de gamle merkedagene på primstaven. Primstaven var opprinnelig en kirkelig kalender fra katolsk tid. I det gamle bondesamfunnet levde den videre som en jordbrukskalender, med tradisjoner for hva man skulle ta til med av arbeid til ulike årstider og dager. 10. juli kalles Knutsok, eller Knut med ljàen, og var minnedagen for den hellige Knut, en dansk konge som ble drept i st. Albans kirke i Odense i år 1086. Et ordtak sa at «Kong Knut jager bonden med ljàen ut».

Engavika ved Hammeren bak kirken. I bakgrunnen ser vi hesjene stå på rad i områder som i dag er i ferd med å gro til av vegetasjon.

På Knutsok skulle slåttonna ta til. Mange steder var det kappestrid om hvem som var førstemann på jordet med ljàen. Slåttekarene var tidlig oppe. Det var best å slå mens det ennå var dugg i graset. Jo tynnere ljàet var, desto bedre skar det.

Slåtteenger og jorder kunne ofte være små. Med ljàen som redskap var man ikke avhengig av store arealer. Mange av de områdene som i dag brukes

som beiter eller er gjengrodd av trær og kratt er gammelt slåtteland. Der hvor jordene var store nok, gikk karene i skårgang når de slo. Da gikk de på rekke og rad, slik at de fikk slått store røfter ad gangen. Kvinnenes jobb var å gå etter med riva og bre høyet utover. Neste merkedag etter Knutsok ble derfor mange steder kalt Kari med riva.

På store jorder var hesjene svære. Dette ser vi godt på dette bildet som viser hesjing på Storekra i Teien i 1930-årene.

Høyhesjene på Fjerdingsby er et hyggelig minne om gamle dagers landbruk – ekstra flott er det at de står rett ved bygdetunet og kulturlandskapet i området.

Av Hans Kristian Halvorsen-Monsrud

